

Mas la Serra

Talamanca

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Mas La Serra, km 23,2 de la carretera BV1221 Terrassa-Navarcles, 08279 Talamanca
Emplaçament Al km23,2 de la carretera BV1221 Terrassa-Navarcles trobem trencall a esquerra que ens porta al mas

Coordenades:

Latitud: 41.72653
Longitud: 1.98349
UTM Est (X): 415455
UTM Nord (Y): 4619913

Classificació

Número de fitxa 08277-53
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XV-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari IPA (Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya) Núm 17248
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 010A00008
Autoria de la fitxa Quim Serdà Manau
Data de registre de la fitxa: dl., 15/10/2007 - 02:00

Descripció

Es tracta d'una gran casa pairal formada per un cos central que feia de residència, i per alguns cossos annexos amb diferents dimensions i funcions. El cos principal presenta planta baixa, primer pis i golfes segons la distribució original. És de planta rectangular amb la coberta a dues aigües i el carener perpendicular a la façana principal, orientada a ponent. El parament és de pedruscall força irregular, amb blocs més ben escairats a les cantonades i obertures, que presenten la tipologia clàssica de llinda i brancals. La façana principal és un clar reflex de les nombroses modificacions que el mas ha sofert al llarg del temps. Hi destaquen petites obertures tipus espitllera a l'alçada de la planta baixa, finestres convencionals i balcons al primer pis, i dos petits arcs amb maons en plec de llibre a les golfes. Aquesta façana ha perdut la simetria original en ser-hi adossat un petit cos al costat nord, segurament del XIX-XX. L'entrada principal presenta arc de mig punt adovellat, i es troba en aquest costat septentrional que té adossat a migdia la masoveria, un cos de planta rectangular amb dos nivells i coberta a dues vessants que presenta una composició més senzilla, amb parets de pedruscall, brancals i escopidors de maó, i llindes de fusta. Comunica interiorment amb la residència dels amos mitjançant una porta a l'alçada del primer pis, i sembla que a principis de segle XX ja fou desocupada, adequant l'espai a noves necessitats. A migdia trobem un nou cos adossat segurament al segle XIX, de planta rectangular i en el que hi destaca un porxo format per tres grans voltes de pedra amb arc rebaixat, els pilars de les quals fan alhora de contarforts de la casa. La casa creix cap a llevant amb construccions més modernes. A la planta baixa hi destaca un gran celler, que conserva encara la tipologia arquitectònica del XV. Trobem voltes de canó reforçades amb arcs de mig punt i voltes catalanes en palmera que recauen sobre els murs estructurals, recoberts tots ells per rajols ceràmics vidrats cuits al forn d'obra de la casa. Hi resten encara un gran nombre de bótes de vi de petita càrrega. En un altre espai, trobem el rebost i just al costat, en una altra habitació, el forn de pa amb la pastera i un dipòsit per a l'oli d'una sola peça de pedra. El nivell de circulació d'aquesta planta és la roca natural, fet per el que és força irregular. Al primer pis hi trobem un espai central que distribueix la resta de les habitacions. Hi destaquen una petita capella oberta en fornícula amb la imatge de la Puríssima i els rajols del terra, que són els originals, cuits al forn d'obra del mas. Trobem la llar de foc. Alguns dels espais d'aquesta planta han estat modificats recentment, adequant-los a les necessitats d'avui. En un dels cossos adossats que trobem a migdia s'hi conserven el trull, la premsa del vi -amb data gravada de 1781- i una de les tines de la casa. N'hi ha dues més d'exterior, adossades al cos principal i amb la caixa al celler. Com a elements independents trobem el paller i un cos reformat com a casa. A l'entrada s'hi han posat antigues dovelles, la central té gravada la data de 1747.

Observacions:

El mas disposava de teuleria pròpia (fitxa 142), i fins a l'arribada del subministrament municipal d'aigua l'any 1968, l'havien de remuntar -primer a mà i/o amb animals, i més endavant amb una bomba mecànica- des del naixent d'aigua que hi ha a la capçalera del torrent del Güell, emplaçament on trobem l'excel·lent sínia del mas (fitxa 139).

Història

Durant la repoblació al segle XI, alguns colons s'agruparen a la sagrera, però la majoria es dispersà en masies petites i aïllades organitzant l'explotació del territori. A l'edat moderna, i superada ja la pesta negra, les millores tècniques transformaren els petits masos medievals en grans unitats econòmiques: al primer pis, l'àrea productiva; al segon, la residència; i al tercer el rebost. Aquesta organització s'estendrà fins ben entrat el segle XX, quan la necessitat de contínues inversions, els baixos preus dels productes del camp i l'imparable desenvolupament industrial conduirà al progressiu abandonament de les terres i en alguns casos,

també de les pagesies. Trobem les següents notícies històriques del mas La Serra: 1497 - En el fogatge d'aquest any apareix Barthomeu Serra com a cap de família. 1609 - En el capbreu d'aquest any efectuat pel notari Joan Serra es pretén, sobretot, que tots els propietaris del terme declarin al senyor del terme les seves propietats, els seus límits, el perquè i des de quan les posseeixen, i què en paguen, amb una finalitat fiscal. Hi consta Jaume Solà, de Monistrol de Calders, com a pagès i procurador de Valentí Serra. Com a propietats es contemplen el mateix mas, dit de la Serra Sobirana, així com l'afegit mas Serra Jussana. També una peça de terra llogada al mas Camprubí i una peça de terra del mas Robell. 1735 - En el cadastre d'aquest any, Joan Sierra i Sellarés paga per les seves terres, per la casa, pel personal i pel bestiar, la quantitat de 249 reales i 9 dineros. 1735 - Fermí Serra era qui habitava el mas Serra Jussana, adherit l'any 1652 al de la Serra. 1775 - Segons el cadastre d'aquest any, el propietari del mas és Melcior Serra. 1781 - El cadastre d'aquest any ens diu que Melcior Serra té una propietat en que hi ha 12 quarteres de conreu, 40 jornals de bosc, erm i roques i 1 jornal de vinya i hort; i que paga per tots aquests terrenys, per la casa, pel personal, per un germà i pel bestiar, la quantitat de 272 reales i 12 dineros. 1925 - D'aquest any tenim la còpia d'una escriptura de compravenda d'uns terrenys pertanyents al mas Serra on es descriu la propietat i en que apareix Salvador Sellarés Vila com a propietari de la casa. BALLBÈ (1997:114) Angelina Sellarès (1923), actual propietària i resident al mas La Serra, explica que durant la Guerra Civil la casa va quedar molt malmesa. Els soldats nacionals s'hi quedaren uns deu dies, cremant les portes, les bigues i tota la fusta que trobaven per a escalfar-se, a més d'ensorrar parets, destrossar els corrals, prendre'ls bestiar i quedar-se amb les reserves del rebost. Sembla que fou el mas del terme de Talamanca que més va patir directament els efectes de la Guerra Civil (1936-39). Actualment el mas no té activitat agrícola ni ramadera, si bé es mantenen alguns camps llaurats i encara hi veiem conills i alguna cabra. Continuen vigents antigues tasques d'autosuficiència pròpies dels àmbits rurals, com l'elaboració de conserves o l'assecat d'embotits.

Bibliografia

BALLBÈ, Miquel (1997). Les cases de pagès de Talamanca. Ajuntament de Talamanca, Moià.

